

Marsall László korai versei elé

MARSALL LÁSZLÓ (1933–2013)

2023. november 3-án lenne 90 éves Marsall László, akire már 80. születésnapján is csak távollétében emlékezhetünk. Most, tíz évvel később azon tűnődtem, mivel idézhetném meg hozzá illően szellemét.

Váratlan esemény segített a megoldáshoz. A költő még életében, a falra rögzített polcokon helyezte el dossziékba rendezett szépirodalmi kéziratait, a megőrzött kritikákat, különböző lapokban megjelent interjúit és vázlatait, tanulmányait, tervezeteit. Nemrégiben, egy késő esti órán a legfelső polcok egyikéről váratlanul lezuhant három vaskos dosszié, tartalmuk szétszóródott a padlón, és teljesen összekeveredett. Amikor elkezdtem a papírokat elrendezni, kiderült, hogy eddig ismeretlen verskéziratok is vannak a halmazban. Misztikus üzenet volt a túlvilágról ez a váratlan zuhanás? Száz éve még talán enigmatikus novella vagy regény született volna egy ilyen eseményből. A magyarázat valószínűleg sokkal prózaiabb. Lakásunk a város egyik legforgalmasabb útján van, az M1–M7, sőt M3 autópályák levezető szakaszai itt futnak keresztül; a folytonos forgalomtól állandóan rezgő házban máskor is elmozdultak már falhoz támasztott tárgyak, leestek kisebb képek vagy egy fedő a konyhaasztalról. Így történhetett most is, már hosszú idő óta finoman csúszhattak a dossziék, majd elérve a kritikus pontot, lebillentek a polcra.

Találtam jó néhány korábban sosem közölt verset. Tudomásom szerint én vagyok az utolsó élő tanú M. L. életének 1956–1963 közti szakaszáról. 1960-ban ismertem meg őt, többször meglátogattam válófélben lévő első feleségét, Barth Mártát, akinél albérletben laktam kőbányai családi házukban. Mint jó barátnője, hamarosan mindent megtudtam házasságukról és a közvetlen azt követő időszakról. Mártától hallottam a Weöres Sándor és Marsall László közt kialakult baráti kapcsolatáról. Weöres hangsúlyozta, hogy a költészet mesterségét meg kell tanulni és tudatosan gyakorolni. Kötelező feltétel a magyar nyelv tökéletes ismerete.

A *Nem elég* című versben M. pontosan ezt írja le, és Weöres tanácsához egész életében tartotta magát.

A *Nesztelen válik le rólad* című vers címzettje Borlói Katalin, a leendő második feleség, akit ismertem személyesen a szakmából mint zenetanár kollégát. Mártától tudtam, hogy Katalin békési lány volt, M.-lal már gyerekkorukban találkoztak, szerelmük a hatvanas évek elején kezdett bontakozni. Erre utal a helyszín: a békési táj, együtt vannak, de még nem egy helyen; és az előző versből két sor: „szemed kék lámpája mellett tanulgatom a szerelmet” szintén Katira vonatkozik, ő volt az egyetlen kék szemű feleség.

A *Két évszak mesgyéjén* című versben először próbálja önmagát mint független személyiséget elhelyezni, egyelőre a békési tájban, de már kitekint onnan, és meglátja „Európa rosszulletét” (vateszi gondolat, mondanánk ma). A *Ballada* új formai kísérlet kísérteties, szinte abszurd képekkel az eddigi pontos leírások után, és a balladai utolsó kérdéssel: „ki veszi észre, ha meghalok?”

Az itt közölt versek keletkezési időpontjára a fenti adatokból lehet következtetni, mivel a szerző a verseit ritkán dátumozta.

Egy eddig nem közölt korai versének utolsó négy sora lehetne a fiatal költő szimbolikus irodalmi névjegye:

*a remény távlata
a kitesztetés üressége között
egyszál pallón
a végek vitéze.*

Domokos Kinga